

מאמר דעה

טורי דעה: בין גיוון לדיוק

10 ביוני 2020 | מאת: ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

מה מהותם של מדורי הדעות בעיתונות ומה צריכים להיות גבולות ההכלה שלהם? עשויות להיות סוגיות שלגביהן אין מקום לדיון בשני צדדים, וגם שם אין פסול בקביעת הגבול המוסרי

Flash 90

ג'יימס בנט, עורך מדור הדעות של הניו יורק טיימס, "התפטר" מתפקידו אחרי שזכה לביקורת נוקבת, מבית ומחוץ, על שאישר לפרסום טור דעה שבו קרא סנאטור רפובליקני מארקנסו לשלוח צנחנים חמושים כדי להשיב את הסדר לערי ארצות הברית ולטפל במי שהוא כינה "פורעים", תוך שהוא משתמש בביטויים שונים בעלי קונטציה של השוואת אפרו אמריקנים לפורעי חוק ותוך שהוא מצייר את המצב בארצות הברית כקטסטרופלי. בנט התנצל, אך לאחר שהסתבר שלא קרא בעצמו את המאמר לפני הפרסום ושלא נבדקו העובדות שתוארו בו – גם התפטר.

הסיפור הזה מחדד את השאלה למה אנחנו מתכוונים כשאנחנו מדברים על מגוון של דיעות, ובאופן יותר קונקרטי - מה מהותם של מדורי הדעות בעיתונות ומה צריכים להיות גבולות ההכלה שלהם.

מדורי הדעות נדרשים מפני שהם מעניקים פשר והקשר למה שנכתב בעמודי החדשות; חשוב שיימצאו בהם דעות שונות של אנשים שונים, ממגדרים וממגזרים שונים; צריך סובלנות והכלה כלפי קולות רבים ושנדרשת "סקרנות אקטיבית" מצד עורכי מדורי הדעות למצוא את מי שאין להם קול ולהשמיע אותו. אבל כל אלה כבר ידועים ומוסכמים. השאלה היא מה קורה במקרים הקשים שבהם עקרון המגוון פוגש עקרונות אחרים, כמו במקרה של הניו יורק טיימס. הנה שתי קריאות כיוון.

ראשית, מגוון ודיון פתוח אינם צריכים להוביל לחוסר יושר או היעדר גילוי נאות. טורי דעה חייבים לכלול עובדות מדויקות. אחד האתגרים החשובים ביותר של התקשורת הממוסדת הוא להפריך דיסאינפורמציה ואי אפשר לנהל את המלחמה בעמודי החדשות, ובמקביל להשאיר את עמודי הדעות חשופים לשקרים ולשקרנים. בית המשפט העליון, בתביעת הדיבה המפורסמת של אריאל שרון נגד העיתונאי עוזי בנזימן, בחר בדרך הקלה וקבע שכאשר מדובר בטורי דעה אפשר לא לדייק בעובדות, ועדיין להיחשב תם לב. בעולם של פייק ניוז ו"עובדות אלטרנטיביות", העמדה הזאת צריכה להשתנות. ידעו כל בעל טור וכל מי שרוצה לראות את שמו בעיתון: התוכן העובדתי יעבור הליך של אימות כאילו היה ידיעה בעמודי החדשות.

שנית, מגוון איננו "הכל כלול". הדעות הלא מקובלות צריכות לקבל מקום בדיון הציבורי, גם אם הן מכאיבות לחלק מן הקוראים או אפילו נדמות להם כמסוכנות. אבל הדבר צריך להתבצע מתוך בהירות מוסרית. אחרת, זו כניעה לאיזה "פלורליזם מלאכותי" שמטרתה להרגיע מבקרים קולניים שטוענים לסתימת פיות או ל"שמאלנות". בהתלבטות האם לפרסם טור דעה כזה או אחר אפשר להיעזר בשתי שאלות מנחות: האם אנחנו הופכים את העולם ליותר מובן ורב ממדי עבור הקוראים? האם אנחנו תורמים לגילוי האמת? זאת יש לזכור: גיוון איננו בהכרח איזון שיתבטא בהבאת דיעה נוגדת על כל דעה שמתפרסמת. עשויות להיות סוגיות שלגביהן אין מקום לדיון בשני צדדים, ואין פסול בקביעת הגבול המוסרי גם במדורי הדעות.

כדאי גם לזכור ששורש המחלוקת לגבי הצורך בסימון גבולות טמון בחשש מפני מתן כוח למי שיתבקש להחליט מהם הגבולות האלה: המחוקק? בתי המשפט? בודקי התוכן של טוויטר? משטרת הפוליטיקלי קורקט? עורכי מדורי הדעות בעיתונים? יש החוששים שמתן כוח צנזוריאלי לכל אלה הוא מסוכן ועדיף שאיש לא יקבע גבולות. אחרים סבורים שהנזק של ביטויי שנאה והפוגעות שלהם גדול יותר מהחשש מפני הצנזורים.

בעיני, מדור הדעות בעיתון איננו לוח מודעות שתפקידו להיות צבעוני, מושך טראפיק ו"נייטרלי" במובן של הכלת כל הדעות האפשריות. הרי הניטרליות עצמה היא מבנה מפואר של הטיות. יש לדרוש מעורך מדור הדעות "גיוון אחראי", ותפקידו הוא להכריע אלו דעות, פוליטיות ככל שתהיינה, מתאימות לעולם הערכים של העיתון, וגם אלו דעות לא מתאימות. לפעמים, זה עשוי להכניס אותו לעין הסערה הפוליטית וזה מחיר שיהא עליו לשלם.

פורסם לראשונה בגלובס.

תגיות:

חופש הביטוי, תקשורת, התוכנית לרפורמות במדיה, המרכז לערכים ולמוסדות דמוקרטיים